

може бути прийнятий у тому вигляді, в якому він був поданий до стін парламенту, а тому потребує більш ніж серйозного редагування, підрунтям для якого мають стати у т. ч. і результати наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Дудоров О. О., Мовчан Р. О. Розвиток законодавства України про кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності: проблеми і тенденції. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2020. № 4. С. 120–140.

Мостепанюк Людмила Олександрівна,
доцент кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПІДРОБЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЩЕПЛЕНЬ

Серед заходів, пов'язаних із забезпечення епідемічної безпеки як складової частини національної безпеки України в умовах протидії пандемії COVID-19, особливої уваги заслуговує проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо встановлення відповідальності за підроблення документів, що стосуються проведення профілактичних щеплень» № 6084 від 23.09.2021 р. Даний нормативно-правовий акт розроблений на виконання підпункту 1 пункту 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30.07.2021 р. «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою», введеного в дію Указом Президента України від 18.09.2021 р. № 369/2021, з метою забезпечення епідемічної безпеки населення в умовах поширення вакцинованих інфекційних хвороб, зокрема гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі – COVID-19) [1].

Проєктом Закону пропонується доповнити Кримінальний кодекс України (далі – КК) статтею 321-3, яка передбачала б встановлення відповідальності за: а) використання особою завідомо підроблених документів, які підтверджують проведення профілактичних щеплень проти особливо небезпечних інфекційних хвороб, що каратиметься покаранням у вигляді штрафу від однієї тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 17 тисяч до 34 тисяч гривень) або обмеженням волі на строк до двох років; б) внесення медичним працівником завідомо неправдивих відомостей до медичної документації щодо проведення профілактичних щеплень проти особливо небезпечних інфекційних хвороб, що каратиметься покаранням у вигляді штрафу від двох тисячі

до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 34 тисяч до 68 тисяч гривень) або позбавленням волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років; в) виготовлення з метою збуту, збут підроблених документів, які підтверджують проведення профілактичних щеплень проти особливо небезпечних інфекційних хвороб у вигляді штрафу від п'яти тисяч до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 85 тисяч до 170 тисяч гривень) або позбавленням волі на строк до трьох років.

Але на думку відразу приходить стаття 358 КК, що встановлює відповідальність за підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів. Так, підроблення офіційного документа, який видається чи посвідчується у тому числі підприємством, установою, організацією, громадянином-підприємцем чи іншою особою, яка має право видавати чи посвідчувати такі документи, з метою використання його підроблювачем чи іншою особою або збут такого документа слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 358 КК. Складання чи видача працівником юридичної особи незалежно від форми власності, який не є службовою особою, завідомо підроблених офіційних документів, які посвідчують певні факти, що мають юридичне значення або надають певні права чи звільняють від обов'язків, за наявності підстав підпадає під ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 358 КК. У свою чергу, складання, видачу службовою особою завідомо неправдивих офіційних документів, внесення нею до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей, інше підроблення такою особою офіційних документів необхідно кваліфікувати за ст. 366 КК. У випадку, коли має місце використання завідомо підробленого документа, вказане діяння за наявності підстав необхідно кваліфікувати за ч. 4 ст. 358 КК [2].

Таким чином, в Україні достатньо законодавчих приписів для належного реагування у разі вчинення відповідних діянь. Національна поліція України починає кримінальні провадження за описані у проєкті Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо встановлення відповідальності за підроблення документів, що стосуються проведення профілактичних щеплень» № 6084 від 23.09.2021 р. дії за ознаками ст. 358 або ст. 366 КК. Саме тому запровадження окремої кримінально-правової норми, якою пропонується передбачити відповідальність за підроблення документів, що стосуються проведення профілактичних щеплень, не обумовлено необхідністю.

Пропозиція проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо встановлення відповідальності за підроблення документів, що стосуються проведення профілактичних щеплень» № 6084 від 23.09.2021 р. (нова ст. 321-3 КК), не виглядає юридично обгрунтованою. Аналіз чинних приписів

кримінального законодавства свідчить про достатню кількість законодавчих приписів для належного реагування у разі вчинення відповідних діянь. Натомість встановлення окремої (спеціальної) кримінальної відповідальності за підроблення документів, що стосуються проведення профілактичних щеплень, стане надмірною криміналізацією, негативними наслідками якої, зокрема, будуть створення штучної конкуренції кримінально-правових норм та порушення принципу економії кримінально-правової репресії.

Список використаних джерел

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо встановлення відповідальності за підробку документів, що стосуються проведення профілактичних щеплень» № 6084 від 23.09.2021 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72830/

2. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14?find=1&text=358#w1_1/

Нерсеян Армен Сабірович,

старший науковий співробітник відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, кандидат юридичних наук

ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ В МЕЖАХ НЕОБХІДНОЇ ОБОРОНИ: ПРОБЛЕМА ПРАВореалізації

Необхідна оборона є основною формою реалізації одного із невід'ємних природних прав людини, визначених у Конституції України. Порядок реалізації необхідної оборони законодавчо закріплене у ст. 36 КК України, в якій зазначається: необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання.

За своєю сутністю кримінально-правовий інститут необхідної оборони є виразом права на самооборону, що закріплюється у ч. 2 ст. 27 Конституції («кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань») та у ч. 5 ст. 55 Конституції України («кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань»), а також у найбільш загальному вигляді у ст. 3 («Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною